

ШУМАДИЈКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ II. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ, цѣна му е за три мѣсеца 4 цванцика.

№ 27

БЕЛАРУЖА.

(продужено.)

„То ми е довольно!“ рече Робертъ брзо. „Како е пакъ стварь свршена, то молимъ за рачунъ могъ рођака.“

„Я ћу вамъ га по момъ посленомъ реду послати.“

„А штаће те съ Францемъ чинити?“

„Сутра ћу га у едно заведеніе луды у Швайцарской одвести, будући да е принуђенъ за 24 сата свое отечество оставити!“

Текъ што се трговаць удалио, оде адвокатъ у собу свое жене.

„Гди е Елена?“ запита онъ.

„Я самъ іой полако врата на улици отворила, вальда е до садъ већ кодъ куће.“

„Добро, садъ се више ништа небоимо.“

Руку подъ руку водећи се оду ово двое млади супруга кодъ боолногъ свогъ пріятеля. Нађу га ћутећегъ и замислѣна, у едној великой столиці. Нъинъ пріятельскій разговоръ ніе могао ништа дѣйствовати, онъ остане у своемъ намрштеноемъ ћутаню. Дубоко, непровидимо тешкосрдіе нѣговъ е духъ оковало. Адвокатъ проведе исту ноћ кодъ нѣга. У зору стану една путничка кола са коньима одъ екстрапоште предъ кућу нѣову. Юлій се налазіо у своіой соби да пашире за путъ нуждне и новце у цепъ метне, кадъ служитель нѣговъ пусти некогъ старца кодъ нѣга унутра, кои е тежку путну торбу носіо. То е бью ѱорђе, старый служитель удовице Симонића.

„Шта ћете вы?“

„Господиве,“ проговори ѱорђе, задіянъ, „мене е послала господична Елена.“

„Зашто?“

„Да господина Осбека пратимъ.“

„Ніе могуће, я самъ тако наредіо, да више нікога непотребуемъ —“

„Читайте! читайте!“ повиче ѱорђе са сузнымъ очима, пруживши му дрѣћуномъ рукомъ артию неку.

Адвокатъ прочита писманце, кое е познатомъ му рукомъ писато.

„Вы сте пріатель нѣговогъ покойногъ отца?“ запита зачуђено Юлій.

„Единый, правый пріатель покойногъ Осбека, па я ћу мое старе дане спокойно и блажено проживити, ако ми се дозволи, да нѣговомъ бѣдномъ сыну вѣрный слуга будемъ. Господична Елена описала ми е нѣгово жалостно станъ, па вѣруйте ми, господине, нема човѣка на свету когъ ће близость лековитіе дѣйствовати на болестника тогъ, него я што самъ. Ахъ, я немогу довольно богу благодарити што самъ се іошть синоћ са господичномъ Еленомъ боль разумео. Одъ онда писамъ више могао кодъ оны бездушны луды бити, кои збогъ проклетогъ новца таква беззаконія чине. Напишемъ оной маторой едно писмо, упртимъ мою торбу па ево ме садъ овде. Но добрый господине, незахтѣвайте за садъ никаквогъ дальгъ изясненя, путемъ ћу вамъ све преповѣдити. Па онда дода онъ тихо, „я самъ такође у станю и о умрломъ книговодителю разясненя дати вамъ, коя ће зацело ядномъ Францу іошть кадгодъ одъ ползе бити моћи.“

Юлій далъ ніе ни найманъ сумняо дали ће старца овогъ примити, или не, особито кадъ се сети, да е одъ Франца чуо, да е овај нѣму оно вече на балу састанакъ са удовицомъ Симонића израдіо; онъ е и самъ држао за срећанъ случай, да може болестнику оногъ познатогъ и пріятельскогъ слугу дати. А осимъ тога бью е и предосторожноемъ Еленомъ препорученъ, коя е врло молила, да старогъ ѱорђа не одбіе. Докъ су сандуци на кола однешени были, одведе Юлій своемъ пріателю нѣговогъ новогъ слугу. Франць га непозна, премда му е име ѱорђево казато. Безъ собствене волѣ, као дете какво даде се онъ къ колима одвести, коя, кадъ су сви у нѣи поседали у брзомъ трку изъ резиденціе оду.

VII.

Съ почеткомъ пролећа Робертъ Симонићъ мислио е да е на найвиший степенъ среће свое доспѣо, ерѣ е Елена већ нѣговъ прстевъ на руцы носила и нѣговомъ се заручницомъ називала. У прекраснымъ однимъ колима виђало се ово заиста лепи двое крозь променаде варошке гди се возе. У ложама дворскогъ театра свакъ се дивіо нѣновомъ богатомъ накіту, а богата аристокрація примала ій е радостно у своимъ салама, кое су се за честь овы заручника отварале. Редко се іошть говорило о оногъ немилоемъ случаю у суду, а и кадъ се говорило, то е свакій хваліо оно двое млади, кои су се добровольно рѣшили да животъ безумногъ оногъ демократа избеаве. Већ е Робертъ, кои е свою невѣсту обожавао, спремао се и за свадбу, да бы са своіомъ супругомъ

у Хамбургъ се вратити могао, ал се удовица Симонић изненадно разболе. Лѣкари болестъ нѣну одма непознаду, већ су се саветовали да се само миръ и добро негованѣ наблюдава. Ђлена нѣе никако дала да болестницу друга служителька надгледа, она е сама чинила услугу кодъ исте, а Робертъ ю е у томъ подмагао.

Было е ноћу између првогъ и другогъ дана ускреса, кадъ Ђлена, пошто е болестница мало заспала, оде да мало легне и проспава у својој соби, која е одма до болестничине собе была и съ истомъ крозъ една врата свеzu имала. Она остави врата отворена, да бы лакше болестницу чути могла ако бы ова што хтѣла. Юштъ се у првомъ сну налазила, кадъ ал звонце зазвони, и то први путъ ноћу, одъ како е удовица болестна. Ђлена скочи, завѣ се у огртало и у истомъ тренутку оде къ постельи болестнице, која е ѣднимъ скупощнимъ жижкомъ тихо осветљена была. Рука болестне удовице, којомъ е звонце узела была, висила е као мртва о кревету.

„Шта вамъ е милостива господя?“ упита уплашено Ђлена одкривши завѣсе са кревета.

Ужаснута посрне натрагъ кадъ лице ове болестне, осветљено бледомъ светлосту угледа. Каква се ужасна промена учинила. Мртвачко бледило нѣно е лице покривало, докъ су очи мрачномъ необычномъ ватромъ свѣтлеле се. Неколико минута гледала ю е Ђлена као окаменѣна одъ чуда и стра.

„Оћу ли да пошљамъ за лѣкара?“

Госпоя Симонић мане главомъ да нетреба. Па онда узме Ђлену за руку и проговори съ великимъ усиљѣнѣмъ.

„Ђлена, я те сматрамъ као мою кћерь! можда нећу доживити, да те мой синъ својомъ супругомъ именуе.“

„Разагнайте такве мисли!“ замуца Ђлена, која е осећала яко дрктанѣ руке, съ којомъ е нѣну руку држала. „Та ће болестъ опетъ проћи!“

Удивица се яко стресе. Крушне капљъ зноя изиђу јој по намрштеномъ челу.

„Боже мой! Боже мой!“ стенијоши говорила е она „шта е ово?! шта е ово!?!“

Сироту Ђлену смртный стра нападне.

„Да зовнемъ Роберта!“

„Найпре саслушай мене! Седи ближе овде! рекне тихо и плашљиво болестница. „О моя глава, оће да се раздвои одъ ужасногъ боола!“ Я осећамъ, да се мой край приближава! Ђлена, я те любимъ и почитуемъ — одъ тебе захтѣвамъ последню услугу!“

„Шта захтѣвате одъ мене, господя? вы сте моя благодѣтелька — я вамъ обећавамъ све, све испунити!“

Ђлена тргне се къ болестници, и стане е слушати. Ужасно нагрђено лице нѣно нѣе гледати могла, само е на то пазила, да сваку речъ, која преко модри и дрктећи устны Симонићке пређе, чути може.

„Ђлена, закуни ми се, да ћешъ ми волю испунити!“

„Заклянемъ се!“ рекне брзо Ђлена.

„Мой е сынъ слабъ, страстма обвлданъ младичъ! Чувай му иманѣ нѣгово, кое е такође и твоје! Я то оћу!“ Я то оћу!“ викала е она као у бунилу. „Мора бити, ерѣ

я оћу! моя е воля то иманѣ стекла, она ће га и одржати моћи!“

„Вы видите, я самъ готова све чинити.“ едва изговори Ђлена.

„Наложити ватру на огњишту!“

Ђлена ватру на огњишту, будући е ова соба оцакљя была, тако раздува, да се одма разбуктала. Болестница се са грозничавимъ усиљванѣмъ усправи. Кадъ ватру на огњишту види, укаже јој се на лицу неко врло досадно смешенѣ.

„Оди къ мени! оди къ мени!“ прошапне она садъ.

Ђлена, која е цѣлымъ тѣломъ дрктала, подупирала е болестницу, која ю е тврдо къ себи привукла была. Ова извади изъ недара белу неку мараму о којој е еданъ ключъ висіо.

„Ево ключа, Ђлена! — отвори онај писаћий асталъ! у средной фіоки има една велика црна књига!“

Ђлена отрчи къ асталу, отвори га, и извади едну црну, повелику књигу изъ среднѣ фіоке. Осећанѣ, кое е при угледу ове књиге напало было, неможе се описати. У прсима јој дисанѣ за неко време застане, и тихо ецајоши притисне она исту књигу на свое груди и полюби е. Госпоя Симонић то узбуђенѣ нѣе примѣтила, ерѣ е была у креветъ опетъ клонула; но са особитимъ усиљванѣмъ опетъ се исправи у кревету и замуца:

„Бацы — књигу — у ватру — у ватру! Ђлена — уништи ту књигу — то е моя последня воля!“

Тихо крклијоши стропишта се садъ сасвимъ у постелю, болестница. Снага тѣлесна већ ю е оставила, премда е моћ нѣногъ непоколебимогъ духа, кои е за целогъ свогъ живота притяжавала, јоштъ хтѣла сведочанства и доказе о средствама уништити, којма е ова сво е велико иманѣ задобила. Сирота Ђлена дође готово изванъ себе одъ радости, кадъ се у притяжанію оногъ сокровишта види, за кое е она толике тешке жертве припела. Да ће тако брзо до цѣли доћи, будући е већ сумњала о томъ, садъ се заоста нѣе надала. Садъ приђе къ жишкѣ, па отвори свое сокровиште, то е была тайна књига умрлогъ трговца Симонића. Садъ су нѣне мисли на то управљѣне быле, да ово, тешкомъ мукомъ задобивено благо, сачува, ерѣ е јоштъ у Роберту опасногъ неприятелима. У великомъ страу, незнајоши шта да ради, блудила е она садъ по предсобію и по ходнику. Овде јој се укажу вратаоца едногъ оцака, која у Ђорђеву собу на долнѣмъ спрату силази. Она свуче свою мараму съ врата, завѣ съ нѣомъ свое скупощно сокровиште, и баца га у црну ову пронасть. За тимъ повуче за жицу оногъ звонцета, кое у Робертовой соби висити, пакъ онда врати се натрагъ болестници, коју обнесвестѣнену нађе. Јоштъ се она трудила да ову обнесвестѣнену коваквимъ мирисима и сирћетомъ поврати, ал Робертъ брзо у собу уђе. Нѣговъ првый погледъ падне на отвореный писарникъ. Съ подозренѣмъ, кое е свагда осећао, разгледа онъ све фіоке истогъ.

„Ваша мати, Роберте!“ — проговори полако ужаснута Ђлена: „пошљите по лѣкара докъ нѣе доцканъ было!“

(Продужиће се.)

РАЗГОВОРИ НА ОНОМЪ СВЕТУ.

(съ елинскогъ.)

Харонъ. Чуйте како ствари стое: чунъ е као што видите и трошанъ и малый; прима воду, и ако се мало за-люля, потопиће се, а вы толики долазите, и свакий носи-те кошта. Ако сви уђете оваки какви сте дошли, бо-имъ се да се некаете, особито они, што незнаю пли-вати.

Мртавци. Па како ћемо благоспѣшно препловити?

Харонъ. Садъ ћу вамъ казати; треба голи да уђете у чунъ, и све што е излишно да оставите на обали; едва ћете се и тако потоварити. Ты Ермису, непримай нико-га, кой нѣ го нагъ, па ни саме альине. Стани на скелу и примај, а ко nebude го нагъ, тогъ непуштај. —

Ермисъ. Добро велишь, тако ћемо и радити. Ево еднoгa, ко си ты?

Менипъ. Я самъ Менипъ, ево ти мое торбе Ермису, батину самъ у воду баціо. Огртачъ нисамъ ни донео, а со тимъ бола. —

Ермисъ. Уђи честити Менипе; твоє ће место бити у зачело водъ думенціе, и отудъ можешъ видити све. А ко е овай братъ? —

Хармолонъ. Я самъ Хармолонъ изъ Мегаре, мой е полюбацъ вредіо два таланта.

Ермисъ. Скини лепоту, и полюбце съ устана, и ду-гу косу, и руменило съ образа, и белу кожу; е добро садъ си лакъ, можешъ уђи. А какавъ е тай, што има порфи-ру и круну? Ей побратиме, ко си ты?

Лампихъ. Я самъ Лампихъ, царъ Гелонаца.

Ермисъ. Па шта си Лампихе толико на се натовар-іо, кадъ си амо пошao?

Ламп. Па шта? заръ човекъ царъ да го нагъ на о-вай светъ дође?

Ермисъ. Не царъ брате, него человекъ; зато скини о-ве драугуліе.

Ламп. Ево скидамъ богатство.

Ермисъ. Скини гордость, Лампихе, и високоуміе, претегнуће чунъ.

Ламп. Та остави ми круну и огртачъ.

Ермисъ. Не могу никако, све морашъ скинути.

Ламп. Ево ме гола нага.

Ермисъ. Збаци суровость, будалаштину, грдню, и лютно.

Ламп. Ево, неостаде ми башъ ништа.

Ермисъ. Е садъ можешъ уђи. А ты шишкавый, ко си?

Дамас. Я самъ борацъ Дамасія. —

Ермисъ. Башъ ти се и познае. Видіо самъ те више пута у боришту.

Дамас. Веруемъ Ермису, прими ме дакле гола нага.

Ермисъ. Ахъ, ко ће тебе тако шишкавогъ примити; него скини ты ту месурину, еръ ће потонути чунъ, ако само едну ногу увучешъ. Баци и те венце, па и та обя-вленія.

Дамас. Ето ме гологъ, као што видишь, нисамъ ни мало тежій него други.

Ермисъ. Тако валя. Уђи дакле. А ты Кратоне ски-ни богатство и разкошность, и сладострастіе, остави и самртво торжество, баци заслуге предака. Окани се и благородства и славе. Ако те е држава кадгодъ разгла-сила као добротвора, и ако ти е подигла споменике съ надписима, ћути, нити кажи, да еути великій гробъ иско-пали, све то заборава. еръ ако се споменешъ, превали-ће чунъ.

Кратонъ. Тешко ми е, али кадъ нѣ другчіе, ево о-ставлямъ све.

Ермисъ. Куку! ко е овай наоружаный! шта ћешъ ты адниче съ своимъ трофеима?

Стратонъ. Одржао самъ побѣду Ермису, и држава ме е одликовала.

Ермисъ. Окани се трофея. У аду е миръ, оружіе е излишно. А овай смиренный, изподмуклый, кои е збрчкао чело као да се непрестано брине, и кой е толику браду пустио, ко ће то бити?

Менипъ. То ти е философъ Ермису; правый шеретъ, пунъ е коекаквы ѱаволства. Скини га само, па ћешъ ви-дити колико бува подъ альиномъ сакрива.

Ермисъ. Скини притворность и све альине. Што ћу боже! каква гордость! какво незнањ, препиранъ, суѣта, глупи вопросы, бодљиве речи; мисли заплетене, залудни трудови, празнословіе, блебетанъ и маленкость; тако ми Зевза, има и дуката, и сладострастія и безобразлука и гнѣва и наслађена и мекушности. А, нећешъ ме прева-рити, макаръ да сакривашъ. Збаци лакъ и гордость и мисао, да си больи одъ другій. Ако бы ушао такавъ, као што си, небы те ни лађа съ петдесетъ весала могла на-товарити. (край слѣдує.)

ДОМАШІЙ ТЕАТРЪ.

Мужъ. Оћемо-ли жено данасъ да идемо у комендію?

Жена. Шта ћемо, кадъ имамо свакій данъ комедию у кући.

Дете. Нано, заръ се и тамо туку?

Кицонъ. Камо трговче тевтеръ, да платимъ све што самъ ти дужанъ

Трговацъ. Е хвала Богу, башъ ми требаю новци. Башъ добро сте учинили што сте се сетили да ми пла-тите. Право да вамъ кажемъ, већ самъ се почео пла-шити да ми нећете нигда ни платити. Ево рачуна. Оће те ли у дукатима платити?

Кицонъ. Априли-ли-ли. Съ Богомъ.

М Р В И Ц Е

— Славный Лесягъ у путованю своимъ дође у го-стіоницу, узме собу за себе и онако уморанъ узме кнѣ-гу и почне читати. Другій некій странацъ отвори врата

одъ Лесингове собе и видећи га у читанъ удубљена запитала га ко е онъ „Я самъ Евангелистъ Лука“ одговори узнемиренный Лесингъ: ербо поредъ мене во' стои.“

— Колико има мртвы, запыта докторъ служителя шпитальскогъ „деветъ“ одговори момакъ „како деветъ кадъ самъ я за десетъ медицина приписао“ викне докторъ. Еданъ нив хтео узети „одговори уплашено служитель.“

— Кадъ е Фридрихъ на престолъ ступио и у Потсдаму самъ се шетао, младихъ еданъ прође покрай нѣга и видећи свогъ новогъ краля пуњъ радости викне „добро ютро го сподине краљу.“

— Славный еданъ генераль американскій приповедао е радо у друштву по гдишто изъ нѣговогъ живота. Едномъ приповедаше онъ да су га напала три лопова, али ий онъ сва три надвладао и убио. Странаць некій утрчи му у речъ и рекне, и мене су такође три лопова пре некогъ времена напала и я самъ двоицу убио. А шта е было са трећимъ упыта га лютиито ђенераль. Странаць се покриве рукама по образу и рекне „о боже, о боже, тай трећий убио е мене.“

ПОЛЕЗНЕ ОПОМЕНЕ.

— Американци круте (штиркую) пранѣ обичнимъ крутиломъ као и мы, но притомъ муте скувано крутило (штиракъ) едномъ миловомъ свѣћномъ (миликерцномъ) коя се притомъ одчасти растопи, и съ крутиломъ помѣша. Накрућено пранѣ буде тимъ круто, но не рапаво и окорело, свѣтли се лепо, и неприма тако лако пращину и прљажъ на себе.

— Кошулѣ свое можешъ врло етино и добро овимъ начиномъ означити (мерковати): Растопи 10 драма шећера у 5 драма воде, и намажи тимъ мѣсто кошулѣ, гдѣ оћешъ знакъ да ставишъ. На опетъ осушено ово ошећерено мѣсто притисни усіянь печатъ съ узвишенимъ писменима свогъ имена; после неколико секундѣй ће се шећеръ съ нешто површине платна осмудити, безъ да платно изгори, и тако ће име напечатано остати, ков се никадъ испрати неможе. —

— Добро мастило прави се изъ: 16 драма галице, 4 драма витриола, 3 др. гуме, 4 др. соли, 40. др. воде и 40 др. пивскогъ сирћета. Ову смѣсу остави неколико дана да стои, мутивши и мѣшавши е свакѣй данъ по неколико пута. После тогъ времена, кадъ се талогъ слегне, одаспи чисто мастило, а на талогъ долий онолико воде и сирћета као и пре, ков ће по времену опетъ добро мастило бити. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Стране новине доносе изъ Крима вѣсти, да Омеръ-паша засадъ неће никако моћи до Севастополя продрети; ед-но што бы се на путу са многимъ незгодама борю, а друго што бы морао у Евпатори до 20,000 мом. оставити, а съ осталомъ силомъ одъ 30,000 мом. съ којомъ бы у Севастополь пошао, ударю бы на много већу руску силу. —

— Али-паша кренуо се 25. ов. мѣс. изъ Цариграда за у Бечъ на конференцию.

— Францускѣй министеръ Друен-дели приспѣо е у Бечъ 24. ов. мѣс.

— Изъ Париза являю, да ће Морни предсѣдатель законодавне скупштине ђенерала Шангарниа на удвой позвати; но будући да е царъ овомъ удвою противанъ, то ће истый предсѣдатель на свое званѣе оставку дати, на онда у Белгию отићи, да Шангарниа потражи.

— Кодъ куле малаковске у Криму была е страшна сѣча, незна се управо, коя е страна мегданъ одржала.

— Царъ французскѣй бавиће се у Лондону 7 дана.

— Финландези страшно се оружаю, врѣ су яко на Енглезе огорчени, што су иймъ више мѣста приморски топовима пролетосъ разрушили.

— Енглеска флота, коя е за восточно море опредѣлена, сва се сабрала, и ово дана кренуће се на путь.

— У Галацу стов на ленгерима 189 лаѣа; међу овима 31 аустријска, 11 ханOVERански, 5 тоскански, 4 олденбургске, 36 грчки — остале су одъ други неутралны нациа.

— Два учредника грчки новина у Атини затворени су у тамницу зато, што су у своимъ новинама препечатали слово, ков е владика одески говорю кадъ е освѣћавао барякъ грчки своевольника у Одеси.

— *Таймъ* вели, да су у Бечу на конференци кушали, да и четврту точку разясне; али князь Горчаковъ и Титовъ одговоре, да мораю на упутствѣ изъ Петербурга чекати, а ова ће текъ 5. или 6. Априла доћи; и тако Русѣя, вели Таймъ, опетъ продужуе и времена добья. Што се друге точке тиче, остав Таймъ при своемъ старомъ плану; да се сврѣчь између Черневоде и Кистенце каналъ ископа, и овимъ бы текъ начиномъ пловидба на Дунаву слободна была. А што се треће точке тиче, опетъ е наново почео говорити (Таймъ) *Delenda est Sebastopolis!* Збрисати треба Севастополь; врѣ Русѣя, вели онъ, опетъ немисли поштено са своимъ миролюбивимъ предлозима.

— Сардинска войска, коя се за у Кримъ спрема, скупля се у Генуи и Александри; доцнѣе ће наредба одъ министерства изићи, кадъ ће се иста на путь кренути.

— Бечки листови садъ су противни трећой точки, по којой бы Дарданели и военимъ лаѣама отворени были; врѣ веле, да башъ трактатъ одъ 1841. год. осигурава Европи миръ одъ стране Русѣе, што е нѣзина флота у црномъ мору као у некомъ затвору и гиблости лежала; а кадъ буду Дарданели отворени, онда ће руска флота изъ своего затвора изићи и по средиземномъ мору пловити; а ова ће опасность найвише Аустриј грозити. Руска е сила, веле они, за ово 25 година страшно нарастла. У Нѣмачкой, Скандинави, Азии, Америки и свуда, гдѣ е годъ рука руска допрла, добила е и физичногъ и политичногъ интереса. Само е Италия слободна остала, а то збогъ тога, што нив флоте руске на средиземномъ мору было — чимъ она и овамо дође, добиће и овде упява. Далѣ веле, да се Аустрија досада чувала Русѣе само одъ Галицие и Ерделя, а садъ бы морала на опрезу бити и на ювнимъ обалама границе.

Течай новаца: сребро 27%; дукати по 5 фор. 55 кр. ср. за банке.